

Tərlan Seyidov
Cəmila Həsənova
Aytən İbrahimova

**AZƏRBAYCAN
LADLARININ
TƏDRİSİNƏ DAİR
MÜNTƏXƏBAT**

II Hisse

*Tərlan SEYİDOV
Cəmilə HƏSƏNOVA
Aytən İBRAHİMOVA*

**AZƏRBAYCAN LADLARININ
TƏDRİSİNƏ DAİR**

M Ü N T Ə X Ə B A T

II hissə

**AZƏRBAYCAN BƏSTƏKARLARININ
ƏSƏRLƏRİNƏN PARÇALAR**
(Opera və musiqili komediyalar)

MUSİQİ TƏDRİSİ MÜƏSSİSƏLƏRİ ÜÇÜN
«Azərbaycan xalq musiqisinin əsasları»,
«Solfecio», «Xor sinfi», «İxtisas aləti», «Ümumi fortepiano» və
«Not qiraəti» fənləri üzrə

DƏRS VƏSAİTİ

*Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin
28 aprel 2015-ci il tarixli 508 №-li əmri ilə
təsdiq edilmişdir*

BAKİ

Dərs vəsaiti Üzeyir Hacıbəyli adına Bakı Musiqi Akademiyasının
məktəb-studiyasında hazırlanıb və aprobasiya olunub.
BMA-nın Elmi Şurası tərəfindən təsdiq edilmişdir
(24 dekabr 2014-cü il tarixli 4 №li protokol).

Elmi redaktor: **Fərhad Bədəlbəyli,**
SSRİ və Azərbaycan Respublikasının xalq artisti, professor

Redaktor: **Leyla Zöhrabova,**
sənətşünaslıq üzrə fəlsəfə doktoru, dosent

Rəyçilər: **Arif Məlikov,**
*SSRİ və Azərbaycan Respublikasının xalq artisti,
Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü, professor*

Ramiz Zöhrabov,
*Azərbaycan Respublikasının xalq artisti,
sənətşünaslıq üzrə elmlər doktoru, professor*

S 30 Tərlan Seyidov, Cəmilə Həsənova, Aytən İbrahimova. Azərbaycan ladlarının tədrisinə dair müntəxəbat. II hissə: Azərbaycan bəstəkarlarının əsərlərindən parçalar. Musiqi tədrisi müəssisələri üçün “Azərbaycan xalq musiqisinin əsasları”, “Solfecio”, “Xor sinfi”, “İxtisas aləti”, “Ümumi fortepiano” və “Not qiraəti” fənləri üzrə dərs vəsaiti. Bakı, “Təhsil”, 2015, 120 s.

Dərs vəsaiti Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi tərəfindən nəşr olunan Fərhad Bədəlbəylinin və Tərlan Seyidovun tərtib etdikləri “Üzeyir Hacıbəylinin elmi sistemi əsasında milli lad təfəkkürünün inkişafı Proqramı” (Bakı, 2012) əsasında hazırlanıb. Şagirdlər üçün təqdim olunan çoxcildli dərs vəsaitində Azərbaycan xalq və professional musiqisi ilk dəfə lad cəhətdən sistemləşməyə məruz qalır: təhlil olunan və tədris üçün seçilən musiqi janrlarına aid nümunələr yeddi əsas milli lada uyğun səciyyələnin. Dərs vəsaiti Üzeyir Hacıbəyli adına Bakı Musiqi Akademiyasının elmi-eksperimental bazası olan Orta ixtisaslaşdırılmış musiqi məktəb-studiyasında hazırlanıb. İdeya müəllifi və layihənin rəhbəri – məktəb-studiyanın bədii rəhbəri və direktoru, Azərbaycan Respublikasının əməkdar incəsənət xadimi, sənətşünaslıq üzrə elmlər doktoru, Bakı Musiqi Akademiyasının professoru Tərlan Seyidovdur. Layihənin icraçıları – sənətşünaslıq üzrə elmlər doktoru, professor Cəmilə Həsənova və sənətşünaslıq üzrə fəlsəfə doktoru Aytən İbrahimovadır.

AZƏRBAYCAN BƏSTƏKARLARININ YARADICILIĞINDA MİLLİ LADLARIN TƏTBİQİ

Mənim bu əsərim Azərbaycan xalq musiqisinin
əsas cəhətlərini öyrənmək üçün nəzəri bir vəsait və
Azərbaycan ladları əsasında musiqi yazan
bəstəkarlara yaradıcılıq köməyidir.
Üzeyir Hacıbəyli

Hazırkı məcmuə Azərbaycan bəstəkarlarının əsərlərində milli ladlardan istifadə olunmuş ən parlaq nümunələrdən ibarətdir. Qeyd edək ki, Azərbaycan ladlarının öyrənilməsi yalnız xalq musiqisi nümunələri ilə məhdudlaşmamalıdır. Bu zəmindən bütün Azərbaycan musiqi ədəbiyyatını bilmək vacibdir.

Təbii ki, çoxşaxəli Azərbaycan musiqisi haqqında məlumat əldə etmək və tədris boyu keçilən ladlara aid musiqi materialını dinləmək, not nümunələrini mənimsəyərək çalıb oxumaq imkanını yaratmaq müntəxəbatın əsas məqsədini təşkil edir.

Xalqımızın mədəni irsinə maraq, xüsusən də musiqiçilərin bu məsələyə münasibəti hal-hazırda xüsusi aktuallıq kəsb edir. Məhz buna görə də ənənəvi xalq mədəniyyəti əsaslarının, mədəni məkanın minillik qavranılma təcrübəsinin və onun gələcək nəsillərə ötürülməsi məxanizmlərinin dərk olunması olduqca önemlidir. Bu istiqamətdə pedagoji fikir fəallaşır, həmin problem üzrə təhsil-tərbiyə məsələlərinin effektiv həlli yolları axtarılır. Sıradə duran ilk ənənəli məsələlərdən biri – milli musiqi təhsilinin islahatı və layihələşdirilməsidir ki, burada çoxsəviyyəli tədris-tərbiyə prosesində uzun müddət ərzində tam şəxsiyyətin formalasdırılmasına yönəldilən varislik prinsipləri nəzərdə tutulmalıdır. Eyni zamanda musiqi irsimizi, bədii sənətin xüsusi növü kimi qiymətləndirərək müxtəlif səciyyəli musiqi janrları ilə şagirdləri tanış etmək, rəngarəng musiqi materialından bacarıqla istifadə edərək bütün siniflərdə hər bir fənn üzrə dərindən aşılamaqdan ibarətdir.

Azərbaycanın xalq musiqi mədəniyyəti ənənələrinin öyrənilməsində dahi Azərbaycan klassiki Üzeyir Hacıbəylinin elmi irsi əsas

tədris materialı rolunu oynayır. Onun «Azərbaycan xalq musiqisinin əsasları» adlı elmi əsəri nəinki bütün Azərbaycan bəstəkarlarının, həm də Azərbaycan musiqisini öyrənən hər bir musiqiçinin masaüstü kitabıdır. Üzeyir Hacıbəylinin bu nəzəri əsəri öz böyük praktiki əhəmiyyətini bu günədək itirmir. Həmin kitabda Azərbaycan xalq musiqisinin lad sisteminin bütün zənginliyi mütəşəkkil elmi formada, aydın şəkildə sistemləşdirilmiş, Azərbaycan xalq musiqi dilinin lad-struktur qanunlarının kamil şəkildə qavranılması öz əksini tapmışdır. Bu elmi əsəri təkcə xalq musiqisinin deyil, bütün Azərbaycan musiqisinin nəzəri əsasları kimi dəyərləndirmək olar.

Qeyd edək ki, «Azərbaycan xalq musiqisinin əsasları» adlı kitabın yeni nəşri 2010-cu ildə Üzeyir Hacıbəylinin 125 illiyi münasibətilə latın əlifbası ilə çap və elektron dərslik formatında Bakı Musiqi Akademiyasının rektoru, xalq artisti, professor Fərhad Bədəlbəylinin rəhbərliyi altında «Musiqi Dünyası» jurnalının yaradıcı qrupu tərəfindən, sənətşünaslıq doktoru, professor Tariyel Məmmədovun elmi redaktorluğu ilə həyata keçirilmişdir. Dərsliyə şifahi ənənəli musiqi irsi və bəstəkar yaradıcılığında məqamlardan istifadəyə dair nümunələrdən, testlərdən və bibliografik göstəricidən ibarət metodik tövsiyələr də əlavə olunmuşdur¹.

2010-cu ildə Üzeyir bəyin elmi kitabı əməkdar incəsənət xadimi, sənətşünaslıq doktoru, professor Tərlan Seyidov tərəfindən musiqi məktəbləri və texnikumları üçün «Azərbaycan xalq musiqisinin əsasları», «Solfecio», «İmprovizasiya və bəstələmə», «İxtisas aləti», «Ümumi fortepiano» fənlərində Azərbaycan ladlarının öyrənilməsinə və şagirdlərin təlim

¹ Metodik tövsiyələrin tərtibçisi Cəmilə Həsənovadır

və tərbiyə məsələlərinə uyğun olaraq adaptasiya olunmuş şəkildə çapdan çıxmışdır.

Azərbaycan ladlarını öyrənmək üçün daha bir maraqlı nəşr 2010-cu ildə İmina Əliyevanın hazırladığı «Azərbaycan musiqisi» əsasında lad-intonasiya eşitmə hazırlığı üzrə praktiki vəsait» adlı dərslikdir. Bu nəşrdə hər ludın modeli hazırlanmışdır və ladlara aid testlər verilmişdir.

2012-ci ildə nəşr olunmuş sənətşunaslıq üzrə elmlər doktoru, professor Cəmilə Həsənovanın «Azərbaycan xalq musiqisinin əsasları» fənni üzrə «Azərbaycan musiqisinin möqamları» adlı ali musiqi məktəbləri üçün dərs vəsaiti materiallarla zəngin və tədris üçün olduqca dəyərli kitabdır.

Üzeyir Hacıbəylinin kitabı üzrə fənnin daha dərin və geniş tədrisi üçün 2012-ci ildə Fərhad Bədəlbəyli və Tərlan Seyidov tərəfindən tərtib olunan «Üzeyir Hacıbəylinin elmi sistemi əsasında milli lad təfəkkürünün inkişafı proqramı» nəşr olunmuşdur. Proqram musiqi və incəsənət məktəblərinin I–XI sinif şagirdləri və musiqi kolleclərinin I–IV kurs tələbələri üçün nəzərdə tutulmuşdur. Vəsaitdə hər sinif üçün ladların adları və həmin laddarda yazılılan Azərbaycan xalq və bəstəkar musiqisinin siyahısı verilir.

Təqdim etdiyimiz məktəb-studiyanın bazası əsasında Bakı Musiqi Akademiyasının nəşrə hazırladığı «Azərbaycan ladlarının tədrisinə dair müntəxəbat» adlı dərs vəsaitinin əsas məqsədi Azərbaycan ladlarına maraşı artırmaq və dərs prosesini asanlaşdırmaqdır. Müntəxəbatda sistematiq şəkildə Azərbaycan ladlarında olan bəstəkar əsərlərindən bəzi nümunələr toplanılmışdır, bu da ladların bütöv bir şəkildə öyrənilməsinə və asan qavranılmasına kömək etməlidir. Xüsusən də hər ludın əvvəlində şagirdin materialı tez qavramasına zəmin yaradan həmin ludin səsqatarı, tam və yarımkadanslar verilir.

Eyni zamanda bu vəsaitin musiqi məktəb şagirdlərində və ali məktəb tələbələrində öz milli köklərinə, Azərbaycan xalq sənətinin əsaslarına maraq oyadılması, milli musiqi

eşitmə qabiliyyəti və təfəkkürü sahəsində *genetik yaddaşın bərpası* və fəallaşdırılmasında böyük dəyəri var. Azərbaycan xalq musiqi mədəniyyəti ənənələrinin öyrənilməsi üzrə aparılan işin bir hissəsi olaraq, ladların nəzəri öyrənilməsi müxtəlif üsullarla öz təcrübə tətbiqini tapır.

Qeyd edək ki, bu vəsait gənc musiqiçilər nəslinin musiqi tərbiyəsi və təhsili qarşısında duran bir sıra konkret məsələləri həll etmək, xüsusən də Azərbaycan ladlarının ibtidai siniflərdən başlayaraq öyrənilməsi üçün əlverişli şəraitin yaradılması məqsədini irəli sürür.

Bələliklə, xalq mahni və rəqsəri əsasında tərtib edilmiş müntəxəbatın birinci hissəsinin məntiqli davamı olaraq, ikinci hissədə Azərbaycan bəstəkarlıq məktəbinin klassikləri – Ü.Hacıbəyli, M.Maqomayev, F.Əmirov, R.Mustafayev, F.Əlizadə kimi bəstəkarların yaradıcılığına müraciət olunmuşdur. Təqdim olunan əsər nümunələrində təcəssümünü tapmış Rast, Şur, Segah, Şüstər, Çahargah, Bayati-Şiraz, Hümayun ladları Azərbaycan bəstəkar musiqisinin dərin lad-məqam köklərinə bağlılığını bir daha nümayiş etdirir.

Ümumiyyətlə, hər bir musiqi mədəniyyəti milli folklorun peşəkar yaradıcılıq ənənələrinin sintezi ilə təşəkkül olunur.

Təsadüfi deyil ki, bir çox xalqların professional musiqi tarixi məhz bəstəkarlar tərəfindən milli folklor xüsusiyyətlərinin mənimşənilməsindən başlanır.

Hazırkı müntəxəbat gənc musiqiçilər nəslinin tərbiyəsi və dünyagörüşünün formallaşması üçün olduqca böyük əhəmiyyət kəsb etməli, lad təfəkkürünün inkişafı və təkmiləşməsi üçün olduqca geniş və hərtərəfli imkanlar yaratmalıdır.

Qeyd edək ki, nümunələrin üzərində göstərilən kvadrat mötərizələr (□) həmin ludin lad-intonasiya xüsusiyyətlərini nəzərə çatdırır.

Düşünürük ki, «Azərbaycan ladlarının tədrisinə dair müntəxəbat» respublikamızda musiqi təhsilinin bütün mərhələləri üçün vacib və dəyərli dərs vəsaiti olacaqdır.

RAST *

Do mayəli Rast ladının səsqatarı

1 - 1 - 0,5 formulu üzrə qurulmuş üç bərabər tetraxordun qovuşuq birləşməsi Rast ladının səsqatarını əmələ gətirir. Bu səsqatarında o r t a tetraxordun birinci pərdəsi - do -ladın mayəsi və əsas tonudur.

Tam kadanslar

Two identical lines of musical notation, each consisting of eight notes. The notes are primarily quarter notes and eighth notes, with some sixteenth notes.

Yarım kadanslar

Two identical lines of musical notation, each consisting of eight notes. The notes are primarily quarter notes and eighth notes, with some sixteenth notes.

rast

The musical line starts with a half note 'rast'. Below the notes are Roman numerals: I, II, III, IV, V, VII, VIII, IX, X, XI. An arrow points from the eleventh note towards the right.

The musical line starts with a half note 'T'. The time signature is 2/4. Below the notes are Roman numerals: T, T, T, T. An arrow points from the fourth note towards the right.

* Burada və müntəxəbatdakı hər bir ladla bağlı müvafiq bölüm də Ü.Hacıbəylinin "Azərbaycan xalq musiqisinin əsasları" dörsliyindən ladların nəzəri izahları və C.Həsənovanın "Azərbaycan musiqisinin məqamları" dərs vəsaitindən ladların quruluşu verilmişdir.

«LEYLİ VƏ MƏCNUN» OPERASI
MÜQƏDDİMƏ
(Mi rast)

Üzeyir Hacıbəyli

The musical score consists of three staves of piano notation. The top staff uses a treble clef, the middle staff a bass clef, and the bottom staff a bass clef. The key signature is A major (three sharps). The first measure starts with a forte dynamic (f) in the bass clef staff. The second measure shows eighth-note patterns in both treble and bass staves. The third measure features sixteenth-note patterns. The fourth measure contains eighth-note patterns again. The fifth measure has a dynamic marking 'tr' (trill) over a sixteenth-note pattern. The sixth measure shows eighth-note patterns. The seventh measure has a dynamic marking 'tr' over a sixteenth-note pattern. The eighth measure concludes with eighth-note patterns.

«ŞƏBİ-HİCRAN» XORU
(Mi rast)

Üzeyir Hacıbaylı
«Leyli və Məcnun» operası

The musical score is divided into four systems. The first three systems are piano accompaniment, while the fourth system includes vocal lyrics. The vocal part starts with a dynamic of *f*. The lyrics are:

Шэ-би-
Го-рит
нич - ран
серд - це,
я-нар
я враз -
ча - ным.
лу - ке.

The piano accompaniment consists of chords and bass notes. The vocal part uses eighth-note patterns. The score concludes with a return to the piano accompaniment.

I ŞƏKİL. ORKESTR GİRİŞİ
(Lya rast)

Üzeyir Hacıbəyli
«*Leyli və Məcnun*» operası

Allegro

The musical score consists of four staves of music. The top staff is in treble clef and 2/4 time, marked Allegro. It features a melodic line with eighth-note patterns and dynamic markings f, mf, and f. The second and third staves are in bass clef and 2/4 time, marked p. They provide harmonic support with sustained notes and eighth-note chords. The bottom staff is also in bass clef and 2/4 time, showing a rhythmic pattern with eighth-note chords.

III ŞƏKİL. ORKESTR GİRİŞİ
(Mi rast)

Üzeyir Hacıbəyli
«Leyli və Məcnun» operası

Vivo

III ŞƏKİL. QONAQLARIN XORU
(Mi rast)

Üzeyir Hacıbəyli
«Leyli və Məcnun» operası

Allegro moderato

The musical score consists of four systems of music. The first system starts with a treble clef, a key signature of three sharps, and a 3/4 time signature. It contains three staves, each with a single note followed by a rest. The lyrics "Хош бәхт ол! Ибн Са - лам," appear at the end of the third staff. The second system begins with a bass clef, a key signature of three sharps, and a 2/4 time signature. It features a dynamic marking "f" and "mf". The lyrics "Хош бәхт ол! Ибн Са - лам," are repeated. The third system continues with a treble clef, a key signature of three sharps, and a 3/4 time signature. It includes lyrics in Russian: "Иб - ни - Са - лам, будь счаст - лив ты," and in Azerbaijani: "а - ла - сан Все свер - ши ка - мү - ма -- զամ. ду - мы, меч - ты". The fourth system concludes with a bass clef, a key signature of three sharps, and a 2/4 time signature, ending with a dynamic marking "p".

Ke - чи - рэ - сэн
 пусть бу - дут дни

хош рд - кун дост - лэр.
 ны,

бар ве - ра
 пусть стру - ит

Хош бэхт ол!
 Счаст лив будь,

Хош бэхт ол!
 счаст лив будь,

му - ра - дын,
 счасть - е свет,

о - ла бир
 не знай ты

ев - ла - - дын,
 го - ря, бед,

rit.

Мено

му - ба - рэк ол - сун то јун сэ - нин!
 по здрав ля ем мы со свадь бой ас.

Мено

III ŞƏKİL. RƏQS
(*Mi rast*)

Üzeyir Hacıbəyli
«Leyli və Məcnun» operası

Allegro

A page of musical notation for two staves, treble and bass, in G major (two sharps). The music consists of five systems of four measures each.

Measure 1: Treble staff has eighth-note pairs (G, B) and (B, D). Bass staff has quarter notes (D, F#).

Measure 2: Treble staff has eighth-note pairs (G, B) and (B, D). Bass staff has quarter notes (D, F#).

Measure 3: Treble staff has sixteenth-note pairs (G, B) and (B, D). Bass staff has eighth-note pairs (D, F#) and (F#, A).

Measure 4: Treble staff has eighth-note pairs (G, B) and (B, D). Bass staff has eighth-note pairs (D, F#) and (F#, A).

Measure 5: Treble staff has sixteenth-note pairs (G, B) and (B, D). Bass staff has eighth-note pairs (D, F#) and (F#, A).

Measures 6-9: Similar patterns continue with some variations in bass line.

IV ŞƏKİL. ƏRƏBLƏRİN XORU
 «SÖYLƏ BİR GÖRƏK»
 (Mi rast)

Üzeyir Hacıbəyli
 «Leyli və Məcnun» operası

Allegro

Soprano lyrics:

Сеј - ло бир ке - ряк.
 Мол - ви - те, ли - ди

Bass lyrics:

а - раб. бу ча - ван на _ дэн хэс - та?
 божь - и, от че - го он впал в не - дуг.

Sur

Segah

Béл_кé би_з _ дé бу дэр _ дин да_ва - сы та_пы _ ла
Мо_жет быть, мы по_ мо_ же_м до_ леть е_ го не_

каш, да - ва - сы та - пы - ла
- дуг. о - до - леть е - го не -

Rast

каш, да - ва - сы та - пы - ла каsh.
- дуг? о - до - леть е - го не - дуг?

NOFƏLİN XOR İLƏ SƏHNƏSİ
«Heyrati» zərbə miğamı əsasında
(Lyra rast)

Üzeyir Hacıbəyli
«Leyli və Məcnun» operası

Sheet music for the choir and orchestra in Lyra Rast mode. The music is in common time with a key signature of two sharps. The vocal parts are in bass and soprano clefs, and the piano accompaniment is in bass and treble clefs. The lyrics are in Russian and describe a scene from the opera Leyli and Məcnun.

Text from the music:

- Top staff: Ей О, час - то, на - ша - дыр бой - бу ной
- Second staff: f
- Third staff: чак ми - ди свой -- лин не - зең дуг - ма - ти ренч,
- Fourth staff: объ - яс - ни,
- Fifth staff: Ви за - ра - чем - свой - - дэ - за ный - је век
- Sixth staff: f
- Seventh staff: ет гу - - да - бишь в пус - дур . - ри - кенч? ты?
- Eighth staff: sp

Вэ - ши на би - лир
 Как по_нять зве - рью
 сэ - ник мэ - га - мын?
 боль и грусть тво - ю?

hal eh - li - sən, is - tə
 Все сво - и пе - ча - ли
 eh - li - ha - ли ет - син э - лач.
 лю - дям ты от - крыть ста_рай - ся,

hal eh - li - sən, is - tə
 лю - дям, а не зве - рям.
 ta - pa - san шэ - фа.
 ты же че - ло - век?

«KOROĞLU» OPERASI.
 UVERTÜRA (repriza və koda)
 (Si-bemol rast)

Üzeyir Hacıbəyli

(Скрип., Тары)

mf

cresc.

A musical score for piano, consisting of six staves of music. The score begins with a dynamic of *f*. The first staff features sixteenth-note patterns in the treble and bass staves. The second staff shows a transition with eighth-note chords and a dynamic of *p*. The third staff continues with eighth-note chords. The fourth staff begins with a dynamic of *p*, followed by a section marked *Meno mosso* and *Maestoso*, which includes sustained notes and eighth-note chords. The fifth staff continues with eighth-note chords. The sixth staff concludes with a dynamic of *ff*.

I PƏRDƏ: RÖVŞƏNİN ARİOZOSU
 «TƏNGƏ GƏLDİK YOX TAVAN»
 (Mi-bemol rast)

Üzeyir Hacıbəyli
 «Koroglu» operası

Moderato

Где взять си . лы все стерпеть: тюрь . му, го . лод, пыт . ки, плеть?
 Тэн . кэ кэл . дик юх та . ван, эз . ди би зи вәh . ши хан.

О, когда ж на . ста, нет свет . лый час? Дни стра . да ний
 Кер . мәдик бир ях . шыкун һәр киз мәhв . е . дил дик

ду . шатнас. Бек, хан, хит . рый
 бүс . бү түн. Бәй, хан, па . ша

I PƏRDƏ. XALQIN XORU
 «HƏR BİR YERDƏN, DAĞDAN, DAŞDAN»
 (Mi-bemol rast)

Üzeyir Hacıbəyli
«Koroglu» operası

Allegro moderato

Кто из . ве . дал
гнет страдань . я,
пусть у . слы . шит
наш при . зыв:

хар бир . юр . дэн,
даг . дан, даши . дан,
ор . ман . лар . дан
ин . сан . дан,

Хор

Кто из . ве . дал
гнет страдань . я,
пусть у . слы . шит
наш при . зыв:

хар бир . юр . дэн,
даг . дан, даши . дан,
ор . ман . лар . дан
ин . сан . дан,

Allegro moderato

Про . бил, про . бил
час вос . ста . нья, дух на . ро . да
веч . но жив!

галх . сын ус . ян, галх . сын ус . ян, hər əl . kə . dən
hər jan . dan.

Про . бил, про . бил
час вос . ста . нья, дух на . ро . да
веч . но жив!

галх . сын ус . ян, галх . сын ус . ян, hər əl . kə . dən
hər jan . dan.

III PƏRDƏ. RƏQS
(Mi rast)

Allegro commodo $\text{d}=80$
Пик. Фл. Зурна.

Üzeyir Hacıbəyli
«Koroğlu» operası

The musical score consists of three staves of music for Piccolo (Flute) and Bassoon (Zurna). The top staff shows the Piccolo part, which includes dynamic markings like *f* and *3*. The middle and bottom staves show the Bassoon part. The music is in 2/4 time, with a key signature of two sharps. The notes are primarily eighth and sixteenth notes, with some rests. The score is divided into measures by vertical bar lines.

V PƏRDƏ. XALQIN XORU
(Do rast)

Üzeyir Hacıbəyli
«Koroğlu» operası

The musical score is divided into two systems. The first system contains three staves of vocal music. The top staff has lyrics in Russian: "Но от - ку - да взять тер - пе - нья у - гне - те - нья все сно -
Бу - рэ - иј - јэт тэн - кэ кэл - ди мәһв е - дил - ди та - лан". The middle staff has identical lyrics. The third staff concludes with "все сно -
та лан". The second system continues with piano accompaniment. The vocal parts have lyrics: "- сить ол нам! ду! Зве За - ри! лым!" followed by "- сить ол нам! ду! Зве За - ри! лым!" and then "- сить!
ол Кро - во .пий - цы, зве - ри!
ду! Та .лан ол - ду.". The piano accompaniment features rhythmic patterns in the bass and treble staves.

«ARŞIN MAL ALAN» MUSİQİLİ KOMEDİYASI
 ƏSGƏRİN MAHNISI «ARŞIN MAL ALAN»
 (Re rast)

Üzeyir Hacıbəyli

Andante.

шын
шин

мал а - лан!
мал а - лан!

Ар
Ар

шын
шин

мал а - лан!
мал а - лан!

Баф
Баф

—

та,
та!

cresc.

таф
Таф

—

та,
та!

бох
Пар

—

ча,
ча!

ней!..
Хей!

f

p

f

QIZLARIN XORU
 (Lya rast)

Üzeyir Hacıbəyli
 «Arşın mal alan» musiqili komedyası

Tempo di valse

Bayati-şiraz

CAHAN XALANIN MAHNISI
 «ÇADRAMI SALLAM BAŞIMA»
 (Fa rast)

Üzeyir Hacıbəyli
 «Arşın mal alan» musiqili komediyası

Allegro

Chad — ra — my sal — lam ba — shy — ma, үз — кө — зу — мү
 By — stro — ya chad — ru na — ki — nu, бро — ви — ми — томъ

ba — zo — ram, ba — zo — ram,
 pod — ve — du, pod — ve — du.

«O OLMASIN, BU OLSUN» MUSIQİLİ KOMEDİYASI
 RÜSTƏM BƏYLƏ MƏŞƏDİ İBADIN DUETİ
 (Si-bemol rast)

Üzeyir Hacıbəyli

Allegretto (con bravura)

Məş - e - di İ - bad sən bi - zə xoş gə - lib bi - zi şad e - la - din,
 Söy - lə gö - rüm bir mə - nə cib do - lu - dur - mu pul i - lə?

bir de gö - rüm nol - du ki, nol-du - ki bi - zi yad e - lə - din.
 Gel sə - nə mən qız ve - rim nə i - şin var - dir dul i - lə.

ŞUR

Re mayəli "Şur" ladının səsqatarı

1 - 0,5 - 1 formulu üzrə qurulmuş və qovuşuq (zəncirvari) üsul ilə birləşmiş üç bərabər tetraxord «Şur» ladının səsqatarını əmələ gətirir. Bu səsqatarında orta tetraxordun birinci pərdəsi - *re* -ladın mayəsidir. «Rast» ladının keçmiş mayəsi (bu səsqatarında üçüncü pərdə - *do*) burada səsqatarının əsas tonu olmaq hüququnu özündə saxlayır).

Tam kadanslar

Two staves of musical notation in G clef. The first staff consists of two measures: a half note followed by a quarter note, then a half note. The second staff consists of three measures: a half note, a quarter note, a half note; a half note, a quarter note, a half note; a half note, a quarter note, a half note.

Yarım kadanslar

A single staff of musical notation in G clef. It shows a sequence of eighth notes: (quarter note), eighth note, eighth note, eighth note, eighth note, eighth note, eighth note, eighth note, eighth note, eighth note.

şur

A single staff of musical notation in G clef. Below the staff are Roman numerals: I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X. An arrow points to the note after X.

A single staff of musical notation in G clef, 2/4 time. It shows a sequence of eighth notes: (quarter note), eighth note, eighth note, eighth note, eighth note, eighth note, eighth note, eighth note, eighth note, eighth note. An arrow points to the note after the last eighth note.

«LEYLİ VƏ MƏCNUN» OPERASI II ŞƏKİL. ƏRƏBLƏRİN XORU «VERMƏ, VERMƏ» (Mi şur)

Üzeyir Hacıbəyli

Следи Насыпью

Moderato

Moderato

Ver - ma,
O. нет!

p

mf

Ver - ma,
O. нет!

Э - бул Геј - син
если ты не хо - чешь бед.

ис - тэ - сэ кар,
дай тв - кой е

Леј - зи - зи
- му от - зет.

вер - ма,
Нет, нет,

вер - ма!
нет, нет!

V ŞƏKİL. LEYLİ VƏ İBN SƏLAMİN DUETİ
(Mi şur)

Üzeyir Hacıbəyli
«Leyli və Məcnun» operası

Moderato

mf

Ej
Раз -

мә - нә
ве - ты

гам - хар
сам - не

о - лан,
ви - дишь,

p

көр - мур -
как сло -

сэн - ми -
ми - ла

әһ - ва -
ме - ня

лы - мы?
бө - да?

tr

«KOROĞLU» OPERASI
UVERTÜRA (giriş mövzu)
(Do şur)

Üzeyir Hacıbaylı

Moderato

The musical score consists of three staves of music. The top staff is for the soprano voice, the middle staff for the bassoon or cello, and the bottom staff for the piano. The music is in 2/4 time with a key signature of one flat. The tempo is marked 'Moderato'. The score includes dynamic markings such as 'f' (fortissimo) and '3' (trill). A rehearsal mark '2' is present in the bassoon/cello part. The vocal parts feature eighth-note patterns, while the piano and bassoon parts provide harmonic support.

III PƏRDƏ. ANTRAKT
(Fa-diyəz şur)

Üzeyir Hacıbəyli
«Koroğlu» operası

Segah
dim. *p* *f*
Sur
f
3
3
3
3
3
3
p
f
3
3
p
f
3
3

Musical score for piano, five staves:

- Staff 1 (Treble): Measures 1-4. Dynamics: *p*. Articulation: *3* (triolet). Measure 4 ends with a fermata.
- Staff 2 (Bass): Measures 1-4. Dynamics: *p*. Articulation: *3*.
- Staff 3 (Treble): Measures 1-4. Dynamics: *cresc.*
- Staff 4 (Bass): Measures 1-4. Dynamics: *f*. Articulation: > (slurs).
- Staff 5 (Treble): Measures 1-4. Dynamics: *p*. Articulation: > (slurs). Measure 4 ends with a fermata.
- Staff 6 (Bass): Measures 1-4. Dynamics: *f* *sempre staccato*. Articulation: *3* (triolet). Text: *труба* (trumpet).

III PƏRDƏ. «ÇƏNLİBEL» XORU
(Fa-diyez sur)

Üzeyir Hacıbəyli
«Koroğlu» operası

Alla marcia

Чен . ли - бель, кре - пость, гор . до сто.ишиь у - те . сом,
Чэн . ли бел , кре - пость, гор . до сто.ишиь у - те . сом,

Alla marcia

так вы.со.ка ты, что не ре.ять здесь и ор . лам, так да.ле.ка ты,
гуш ке.чә бил.мәз бу сән . кәр.ла . рин үс . түн . дән, гәсд е.дә бил.мәз

T.

Чен - ли - бель, кре - пость, гор - до столиць у-
Чэн - ли - бел ел - кэм гор - до столиць у-
Б. бу ер - ла - рэ неч бир душ - мэн.

3

T.

- те - сом, так вы - со - ка ты, что не ре - ять здесь и ор -
мёд - кэм, гуш ке че бил - маз бу сэн - кэр - ла рин ус - тун

3

T.

ла - лам, так да - ле - ка ты, что не быть здесь злоб - ным вра -
дэм, гэд е - дэ бил - маз бу ер - ла - рэ неч бир душ -

III РӘRDӘ. ӘHDNAMӘ-HİMН
(Mi şur)

Üzeyir Hacıbəyli
«Koroğlu» operası

Andante maestoso

Клят . ву мы сей . час да . ем,
Өh . ди . миз ус . тэ дур . дуг,

Клят . ву мы сей . час да . ем, на . до
Өh . ди . миз ус . тэ дур . дуг, бур . да

Клят . ву мы сей . час да . ем,
Өh . ди . миз ус . тэ дур . дуг,

Клят . ву мы сей . час да . ем,
Өh . ди . миз ус . тэ дур . дуг,

Andante maestoso

Бо.
тэд.

на. до нам сдер - жать е . е. От . сту . пать те . перь нель . зя!
бур . да биз гар . даш ол . дуг. Хан . ла . ра гар . шы үс . jan

С.

нам сдер . жать е
биз гар . даш ол дуг.

Бо .
Тэд .

От . сту . пать те . перь нель . зя!
Хан . ла . ра гар . шы үс . jan.

Бо .
Тэд .

T.

на. до нам сдер - жать е . е. От . сту . пать те . перь нель . зя!
бур . да биз гар . даш ол . дуг. Хан . ла . ра гар . шы үс . jan.

Бо .
Тэд .

Б.

на. до нам сдер - жать е . е.
бур . да биз гар . даш ол . дуг.

Бо .
Тэд .

Музыкальный пример из оперы "Сестры" А. С. Грибоедова. Видно, что в партии сопрано (С.) и тенора (Т.) текст совпадает, в то время как в партии альтов (А.) и басов (Б.) текст отличается.

С. (Сопрано):

роться будем, дру зья,
би ри ни биз гур дуг,

дру зья, гур дуг,

дру зья, гур дуг,

дру зья!

Т. (Тенор):

роться будем, дру зья,
би ри ни биз гур дуг,

дру зья, гур дуг,

дру зья, гур дуг,

дру зья!

А. (Альт):

роться будем, дру зья,
би ри ни биз гур дуг,

дру зья, гур дуг,

дру зья, гур дуг,

дру зья!

Б. (Бас):

роться будем, дру зья,
би ри ни биз гур дуг,

дру зья, гур дуг,

дру зья, гур дуг,

дру зья!

Пианино (Фортепиано):

p

«ARŞIN MAL ALAN» MUSİQİLİ KOMEDİYASI
 MÜQƏDDİMƏ
 (Re şur)

Allegro non troppo

Üzeyir Hacıbəyli

GÜLÇÖHRƏNİN ARİYASI «AŞIQ OLDUM»
 (Fa-diyez sur)

Üzeyir Hacıbəyli
 «Arşın mal alan» musiqili komediyası

Andante con moto

f
 p espress.

mf

p

mf

p

«SEVİL» OPERASI
PROLOQ. XALQIN MÖVZUSU
(Si şur)

Fikrət Əmirov

The musical score consists of three staves. The top staff is for the soprano voice, the middle staff for the piano, and the bottom staff for the bassoon. The score begins with eighth-note patterns in common time. A dynamic marking 'p' appears in the piano part. The vocal line features eighth-note chords. The piano part includes sustained notes and eighth-note chords. The bassoon part provides harmonic support with sustained notes. The score then transitions to a section marked 'cresc. poco a poco'. The piano part becomes louder ('ff'). The vocal line continues with eighth-note chords. The bassoon part provides harmonic support. The score concludes with a dynamic marking 'p'.

SEVİLİN ARİOZOSU
(Lya şur)

Fikrət Əmirov
«Sevil» operası

Andante sostenuto ($\text{♩} = 63$)

Кү - нум га - ра, ке - чэм га - ра.
Чер - ней кос мо - их судь - ба мо - я.

Ob.
p Cl.
Cor ingl.
Celi pizz.

Я - рэбб, не - чин я - ран - дым мэн?
За - чем ро - дн - лась - не - зна - ю я.

V-ni
Bo - же, я жи - ву, ин - ти - судь - бу за - ра.
V-le
pizz.

Дэрд э - лин - дэн, ап, ян - дым мэн.
Вся ду - ша - в сле - зах, здесь у ме - ня:

SEVİLİN LAYLASI
(Mi şur)

Fikrət Əmirov
«Sevil» operası

Andante cantabile ($\text{♩} = 58$)

The musical score consists of three staves of music. The top staff is for voice, the middle for piano, and the bottom for strings. The vocal line starts with a series of eighth-note chords. The lyrics are as follows:

Лай_лай, мэ_ним Күн_дү_зүм, сач _ ла _ ры _ на күл дү_зүм.
Ба _ ю- ба _ юш _ ки, сы _ нок, я спле_ту из роз ве _ нок.

The middle staff continues the piano accompaniment. The lyrics continue:

Йун_кул ол _ сун гой сә_нин бе_ши _ йин, а_нан чәк_син .
Жизнь от _ дать го _ то _ ва сы _ ноч_ку мать. Что е _ ёшё те _

Ob. (Oboe) and Cor. ingl. (English Horn) parts are indicated in the bottom staff.

Lento (♩ = 46)

ke - shi - yin. be - ot - datt? Kün - du - züm, Mой Гюн - duz, Kün - du - züm, мой сы - nok, aiy sə - na gurban spi, be - re - gu я твой по

a tempo

Kün - du - züm, koy, сы - nok. Kün - du - züm, Mой род - noy, Kün - du - züm, мой сы - nok, yat ba - lam, ba - yo - bai,

a tempo

ней... бай.

3 corni con sord.

Fl.

«VAQÍF» OPERASI
VAQÍFİN ARİOZOSU
(Do sur)

Ramiz Mustafayev

Mæn cha hanmülkүн дә мұтләг дөғ-ру ha-lät körmädim,
Я правды так и не нашел, друзей не встретил верных.

här nə kör-düm, ej-ri kör - düm, ež - kə ba - bät kör - mä - dim.
У - дел пев - ца все - гда тя - жел, тос - ка ё - го - без - мер - на.

A' shina - lar ixti - la - tyñ - da sə - da - gät kör - mä - dim,
Хор У зла - та си - ла, бед - ня - ki stra - da - yot, как и преж - де.

A.....

VAQIFİN ARİYASI
(Mi şur)

Ramiz Mustafayev
«Vaqif» operası

Andante $\text{♩} = 66$

Бу
Тос -

Дүн -
По -

Эм -
Жи -

- рүмкүн_дэн_ку_нэ
 - ву я, как в норе,
 ah де_жиб аф _ лар,
 о судьба мо _ я!
 ру _ бу ма сыф _ ма_йр
 Каждый день хан ме_ня

бу дар са_рай — лар.
 жалит, как зме _ я.

Бу хан бир и_лан — мыш,
 Как быть? Вновь по _ мерк свет.
 са_рай ју — ва _ сы,
 Воз_дух, слов _ но яд.

зэ_х _ ри_мар го _ ху_јур о_нуин ha — ва _ сы.
 Солн _ цем я не сог_рет, жиз_ни я не рад.

XURAMANIN ARİYASI
(Do şur)

Ramiz Mustafayev
«Vaqif» operası

Andante $\text{♩} = 66$

Ке_чэ фи — кир,
Днем и но — чью, —

күн — дүз фи — кир...
весь в ду — мах он,

Нэ јурд са — лыр,
и про — хо — дит жизнь,

нэ слов — ев ти — кир.
но сон.

IV РӘРДӘ. SONUNCU SӘHNӘ
(Do şur)

Ramiz Mustafayev
«Vaqif» operası

ныз!
честь!

f

p

f

p

f

Видади

бек - мү - дар, яр - лә - рә, көј - лә - рә бир баҳ.
гроз - ный шах, по - гля - ди ты на не - бе - са,

бу - луд - лар га - ра - лыр ма - тәм ту - та - - раг.
над зем - лей ста - и туч, бли - зит - ся гро - за.

«İNTİZAR» OPERASI
IV ŞƏKİL. GƏLİNLERİN DUETİ
(Si şur)

Firəngiz Əlizadə

mf grazioso

J = 138

E - şit - din, ba - ci - li, bu gün toy var?

mp

J = 84

J = 138

E - şit - din, qon - şu -

f

p

mf

-da bəs toy var, gə - lin ge - dir bu ax - şam.

tr

Ha - zır - lıq ge - dir bu toy ü - cün, xə - bə - rin var

mp

$\text{♩} = 84$

sə - nin?

8th 8th 8th

f *p*

$\text{♩} = 138$

mf

Var sə - nin xə - bə - rin? Var sə - nin xə - bə - rin

mp

poco tenuto

kim - di bu gə - lin?

mp

SEGAH

Mi mayəli "Segah" ladının səsqatarı

0,5 - 1 - 1 formulu üzrə qurulmuş və qovuşuq (zəncirvari) üsulda birləşmiş üç bərabər tetraxord «Segah» ladının səsqatlarını əmələ gətirir.

Bu səsqatarında orta tetraxordun birinci pərdəsi - *mi* -ladın mayəsidir.

Səsqatarının ikinci pərdəsi - *do* - əsas ton, yəni mayənin alt tersiyası vəzifəsini görür.

Tam kadanslar

Yarım kadanslar

segah

I II III IV V VI VII VIII IX X

T

«LEYLİ VƏ MƏCNUN» OPERASI
I ŞƏKİL. XOR
(Fa-diyez segah)

Üzeyir Hacıbəyli

бахъ
эй!

На - кан, ол -
Коль дой - дут

- са г - та - ныз
слу хи кот - цам бытъ в бе - де
кан
вам!

Неј - лэр - сиз б - кэр,
Шко - лу бро - сить срам,
сиз э - кэр, сиз э - кэр,
стыд и срам, стыд и срам,
вер - са чэ -
бытъ в бе - де

LEYLİ VƏ MƏCNUNUN DUETİ **(Do-diyəz segah)**

Üzeyir Hacıbəyli

«Leyli və Məcnun» operası

«Лейла въ Маснин» опера

Moderato

Aх рАх,

еј - лэ - ди - јим
я на стан смот -

сер - ви - ху - ра -
рю с лю - бовь - ю,

Moderato

p

ах

ма нын у чун дур он.
всех строй не е ах.

еј - лэ - ди - јим
я на стан смот -

сер - ви - ху - ра -
рю с лю - бовь - ю.

ма нын у чун дур он.
всех строй не е ах.

Ган Ах.

V ŞƏKİL. MƏCNUNUN ŞİKAYƏTİ
(Do-diyez segah)

Üzeyir Hacıbəyli
«*Leyli və Məcnun*» operası

Moderato

Лейли, ej bi - вә - фа, Lej - ли,
Я пе - ча - лен - сно - ва, Lej - ли

p

ез - ка - јэ сэн сал - дын меј - ли,
так ты дер - жиши сло - во, Lej - ли?

ej - лә - дин мә - ни ди - ва - нә,
Любишь ты друг - го - го Lej - ли!

«KOROĞLU» OPERASI
UVERTÜRA (əsas mövzu)
(Si-bemol segah)

Üzeyir Hacıbəyli

The musical score for the overture of 'Koroglu' consists of four systems of music, each with two staves. The instruments involved are Bassoon (Гобой), Tambourine (Балабан), Violin/Cello/Bassoon (Скрип. Гоб. Бал.), and Double Bass (Бас). The score is written in Si-bemol segah mode.

I PƏRDƏ. NİGARIN ARİYASI
 «RÖVŞƏNDİR MƏNİ YAŞADAN»
 (Sol-diyez segah)

Üzeyir Hacıbəyli
«Koroğlu» operası

Allegro non troppo

Allegro non troppo

mf

f

rit. a tempo

mf

Ров . шен,
Ро . шэн

мой
дир

lyrics:

лю . би . мый! Пол .
дун . ja да . мэ .

на, ми . лый, вся! О, будь .
ни ja ша . дан, Ро . шэн >

мо . им . всег . да, на .
мэ . ни се . вир мэн .

. век я тво . я! 3
. да Ro . шэ . ни.

III PƏRDƏ. KOROĞLUNUN ARİYASI
 (Lya-diyez segah)

Üzeyir Hacıbəyli
 «Koroğlu» operası

Allegro moderato $\text{♩} = 58$

Bayati-şiraz

твой,
стал:
.рым.
.мæk.

зо . ву — пусть бес . цель . но,
в по . лях о . па . лен . ных,
Сев . дим сә . юни ча . нан,
Ол . дум бу ѡол . да мэн,

люб . лю бес . пре . дель . но,
на скло . нах зе . ле . ных,
ла . кин зүл . мү . кар хан,
өз . ө зү мэ дүш мэн

II РӘRDӘ. ТӘLХӘYİN MAHNISI
(Si segah)

*Üzeyir Hacıbaylı
«Koroglu» operası*

Allegro

1. У Кер- ог . лы слав . ный есть конь, у Кер - ог . лы
 2. Все. го о . дин ну . жен храб . рец, все. го о . дин
 3. Е . то толк . нем вла . пы тюрь . мы, е . то толк . нем
 1. Кор- ог . лу . нун бир . а . ты . вар, Кор- ог . лу . нун
 2. Бир нә . фәр и . кит . кә . рәк, бир нә . фәр
 3. Бу . ра кәл . чәк ду . тун о . ну, бу . ра кәл . чәк

слав . ный есть конь, в но . гах Кыр . ат пы . шет о . гонь,
 ну . жен храб . рец, украсть ко . ня дол . жен хи . трец,
 вла . пы тюрь . мы, над ним шу . тить бу . дем и мы,
 бир . а . ты . вар, Гыр ат де . јэр . лэр а . ды . на
 и . кит . кә . рәк, а . тын о . гур . ла . сын о . нун,
 ду . тун о . ну, бағ . ла . јын эл . э . ja . гын

в но . гах Кыр . ат пы . шет о . гонь.
 украсть ко . ня дол . жен хи . трец.
 над ним шу . тить бу . дем и мы.
 гыр ат де . јэр лэр а . ды . на,
 а . тын о . гур ла . сын о . нун,
 бағ . ла . јын эл э . ja . гын,

«ARŞIN MAL ALAN» MUSİQİLİ KOMEDİYASI
 ƏSGƏRİN ARIYASI «NALƏDƏNDİR NEY KİMİ»
 (Fa-diyez segah)

Üzeyir Hacıbəyli

Moderato

На — лэ — дэн — дир ней ки — ми а —
 Жизнь мо — ю у — на — нье гло — жет

вазе — ии — эш — гим бу — лэнд, на — лэ тэр — кин
 век мне суж — де — но. стра — дать. Толь — ко смерть од —

гыл — ма — зам ней тэк кэ — сил — сэм бэн — ду — бэнд.
 на лишь мо — жет злу — ю боль мо — ю у — нять.

бэн — ду — бэнд.
 ю у — нять.

GÜLÇÖHRƏNİN ARİYASI «PƏRİŞAN ZÜLFÜ»
 (Sol-diyez segah)

Üzeyir Hacıbaylı
 «Arşın mal alan» musiqili komedyası

Andante cantabile

ff

p

Пэ-ри — шан хэл — ги-
 Нечадь без-бреж — не —

а — лэм а — hy - эф — ган эт — ди — йим — дэн — дир.
е мо — ря, ду — ша скор — бит, всле — зах то — нет.

f

GÜLÇÖHRƏNİN ETİRAFI
«MƏNİ SALDI YAMAN DƏRDƏ»

(Si segah)

*Üzeyir Hacıbəyli**«Arşın mal alan» musiqili komedyası*

Andante

The musical score consists of three staves of music. The top staff shows a treble clef, a key signature of one sharp, and a 4/8 time signature. The middle staff shows a treble clef, a key signature of one sharp, and a 4/8 time signature. The bottom staff shows a bass clef, a key signature of one sharp, and a 4/8 time signature. The music is divided into measures by vertical bar lines. The lyrics are written below the notes in both Russian and Azerbaijani. The first section of lyrics is: "Мэ — ни сал — ды
Слы — шу час — то". The second section of lyrics is: "ол — маз дэр — дэ,
го — лос яс — ный:
ар — ар шын
шын". The music includes various note heads, stems, and rests, with some notes having horizontal dashes above them.

мал а — лан!
мал а — лан!..

Гал — ма — ды Ѳеч
Об — раз свет — лый

ff

p

tr

и — Гэт прек — мён — дэ, я ви — на — жу

b

b

рам, я!

p

da

al.

ASYANIN MAHNISI «GÖZƏLİM, YAR GÖZƏLİM»
 (Fa-diyez segah)

Üzeyir Hacıbəyli
 «Arşın mal alan» musiqili komedyası

Andantino

Ke - zə - lim, яр кө - zə - lim,
 bir se - züm вар. ми - лый мой,
 Mi - lый мой, ах,

bu я - зыг
 на сво - ю

я - ры - на hər - дән бир нә - зэр сал, кө - зә - лим!
 ми - лу - ю по - рой по - гля - ди ты хоть тай - ком!

ASYANIN RƏQSİ
(Fa-diyez segah)

Üzeyir Hacıbaylı
«Arşın mal alan» musiqili komedyası

Allegro assai

The musical score is composed of five staves of piano music. The first staff shows a melodic line in the treble clef with a basso continuo line below it. The subsequent four staves provide harmonic support with sustained chords in the basso continuo and rhythmic patterns in the treble clef. The music is set in 6/8 time and F major. Dynamic markings include 'f' (fortissimo) and 'Allegro assai' (very fast). The score is framed by large brackets at the top and bottom.

SÜLEYMANIN MAHNISI «NƏDİR SƏNİN DƏRDİN»
(Sol-diyez segah)

Üzeyir Hacıbəyli
«Arşın mal alan» musiqili komedyası

The musical score consists of six staves of music for voice and piano. The vocal part is in Sol-diyez segah mode, indicated by the key signature of one sharp. The piano part provides harmonic support and includes dynamic markings like *mf*, *tr*, and *f*. The lyrics are written in Russian, reflecting the original source of the melody. The vocal line features melodic phrases such as "Нә - дир . сә - нин дәр - дин, бу - нә а - һы - за - ры -" and "дыр? друг?", with corresponding piano accompaniment.

1. Нә - дир . сә - нин дәр - дин, бу - нә а - һы - за - ры -
Чем ты о - за - бо - чен и о чём гру - стишь, мой

2. дыр? друг?

3. Нә - дир сө - нин
В сердце бес - по -

4. фик - рин, бе - лә та -- ры - ма - ры - дыр?
кой - ном ты ка -кой та - ишь не - дуг?

5. дыр?
дуг?

TELLİNİN MAHNISI «SƏN O YANDA, YAR BU YANDA»
 (Fa-diyez segah)

Üzeyir Hacıbaylı
 «Arşın mal alan» musiqili komedyası

Tempo di valse

Сэн о ян — да,
 Ког — да со мной

яр нет бу ян — да,
 те — бя тут,

чей — ран тæk бой — нун бу — раи — да,
тво — и гла — за ме — ня вле — кут,

ба — хы — шын мин чан — лар а — лыр,
прек — рас — ный лик све — тит мие твой.

мэ — ни гэ — мэ, дэр — дэ са — лыр.
мой друг род — ной. друг мой род — ной.

SOLTAN BƏYİN KUPLETLƏRİ
 «SƏN DUL, MƏN DUL»
 (Fa-diyez segah)

Üzeyir Hacıbəyli
 «Arşın mal alan» musiqili komedyası

Moderato

Bir ya vez -

1. ал дым, 2. кэ либ сэ ни тап дым, кэл а -
 1. де ис кал кра сот ку, 2. па лась мне на ход ко, будь мо -

А хыр, Вдруг но -

«SEVİL» OPERASI
ATAKİŞİNİN KUPLETLƏRİ
(Mi segah)

Fikrət Əmirov

Allegretto scherzando ($\text{♩} = 76$)

Ай, сә_ - на гур _ бан и _ нәк _ ләр, бу ба _ лам нә вахт
Ой, пе _ ту _ шок во всю кри _ чит, ой, мой сы _ нок у _

и _ мәк _ ләр! Сә _ на гур _ бан и _ нәк _ ләр,
же джи _ гит. Гром _ че, пта _ шеч _ ка, за _ пой,

Pizz. V.no II Pizz. V.no I

бá_ лам нé_ вахт и _ мéк _ лэр... Сé_ на гур _ бан
мальчик мой спо _ ёт сто _ бой! Гром_че, пта _ шеч _

8-

Cl.

и - нéк - лэр, ба - лам нé вахт и - мéк - лэр...
ка. За - пой, — мальчик мой спо - ёт сто - бой!

«VAQÍF» OPERASI
I PƏRDƏ. «QARABAĞ ŞİKƏSTƏSİ»
(Do segah)

Ramiz Mustafayev

Moderato

Ханәндә
Ханенде

Mən a — ши-гәм ај чәм— а — ла,
Кто пре — крас-ней — мне под — ска — жи,

mf

яр э — лин — дән чам • а — ла.
э-ти гу — бы хо — ро — ши,

I PƏRDƏ. SƏHNƏ*(Sol-diyez segah)

Ramiz Mustafayev
«Vaqif» operası

Нэ ши — рин- сэн, на көј-чәк-сэн, дә -рил — мә — миш бир чи-чәк-сэн.
Ты пре — крас- на, как цве- ток, не-жен каж- дый ле- песток.

mf

Көзләр га — лыб я-на-гын-да, сә-нин о күл до- да — бын- да.
Есть влюблён-ны — е у- же в за-ре-вой ру- мя-нец щёк.

* Bu səhnədə «Mənim toyuğum çil-çil idi» Azərbaycan xalq mahnısından istifadə olunub.

IV PƏRDƏ. SƏHNƏ (Mi segah)

Ramiz Mustafayev «Vaqif» operasi

Moderato ($\text{♩} = 104$)

pp

ff

f

Va - гиф,
Va - гиф,
сэр - вэ - рим,
лю - би - мый,

кёл, ей яр!
по - дой - ди!

Хар - ет - дим
На - век - раз - сэ - нии,
то

еј та - чи - дар!
серд - це в грү - ди.

**«İNTİZAR» OPERASI.
I PƏRDƏ. I ŞƏKİL
(Sol segah)**

Firəngiz Əlizadə

The musical score consists of three systems of music. The first system starts with a piano introduction followed by vocal entries. The lyrics are:

Qa - şı qa - ra, gö - zü a - la el - la - rin gö - zə - li -
 Qa - şı qa - ra, gö - zü a - la el - la - rin gö - zə - li -

The second system begins with a piano solo section labeled '(8)' above the staff. The vocal parts enter with the lyrics:

- di. Əl dəy - ma - yin, si - nar, çox za - rif - di, çox saf.

The third system continues with the vocal parts and piano accompaniment. The lyrics are:

A - ri - fin ü - rə - yi, tək ya -
 A - ri - fin ü - rə - yi, tək ya -

Musical markings include '3' over groups of notes, 'mp' for mezzo-forte, and measure numbers (8).

S. *J = J.*

A.

- ri di - la - yi.

- ri di - la - yi.

mf

The musical score consists of three staves. The top two staves are for the Soprano (S.) and Alto (A.) voices, each with a treble clef, a key signature of four flats, and a tempo marking of *J = J.*. The lyrics "- ri di - la - yi." are written below both staves. The third staff is for the piano, featuring a bass clef and a key signature of one flat. Measure numbers 3, 3, and 3 are placed above the piano staff, corresponding to the vocal entries. A dynamic marking *mf* is positioned above the piano staff. The piano part includes various chords and rhythmic patterns, such as eighth-note groups and sixteenth-note figures.

Ş Ü Ş T Θ R

Lya mayəli "Şüstər" ladının səsqatarı

0,5 - 1 - 0,5 formulu üzrə qurulmuş və ayrı birləşmiş (alt tetraxordun dördüncü pərdəsilə üst tetraxordun birinci pərdəsi arasında artırılmış səkunda intervalı əmələ gəlir) iki bərabər tetraxord «Şüstər» ladının səsqatarını əmələ gətirir.

Bu səsqatarında üst tetraxordun ikinci pərdəsi - *lyə* -ladın mayəsidir .

Tamamlayıcı pərdə - *mi*.

Kadanslar

şüstər

I II III IV V VI VII VIII

«LEYLİ VƏ MƏCNUN» OPERASI
III ŞƏKİL. XOR «MƏCNUN, MƏCNUN»
(Şüşər lədi: mi – tonika, si – tamamlayıcı ton)

Üzeyir Hacıbəyli

Allegro

The musical score consists of four systems of music. The first system shows vocal parts in soprano and alto keys, with lyrics in Russian and Azerbaijani. The second system shows piano accompaniment. The third system shows vocal parts with lyrics 'e - vi - dir, друга дом!' (1st and 2nd endings). The fourth system shows piano accompaniment.

Üzeyir Hacıbəyli

Allegro

Məc-nun, Мэч-нун
Меджнун, Меджнун!

дур ке-дæk, бу
Встань, пой-дем. Здесь,
зна-ешь сам не

e - vi - dir,
друга дом!

e - vi - dir.
друга дом!

III ŞƏKİL. LEYLİ VƏ İBN SƏLAMIN DUETİ
 (Şüşter lədi: mi – tonika, si – tamamlayıcı ton)

*Üzeyir Hacıbaylı
 «Leyli və Məcnun» operası*

Allegro moderato.

ИБН-СЭЛАМ
 ИБН САЛАМ

Лей - ли., Лей - ли. бу од - - лу се
 Лей - ли! Медж - нун. слы - шишиь, сно - ва

Мэч - ну - нук - дур. мэн та - ны - јы - рам о - - ну.
 там за - пла - кал! Го - лос е - го уз - нал.

VI ŞƏKİL: ORKESTR GİRİŞİ
 (Şüstər lədi: mi – tonika, si – tamamlayıcı ton)

Üzeyir Hacıbəyli
 «*Leyli və Məcnun*» operası

Andante

The musical score is divided into four systems, each consisting of two measures. The first system starts with a forte dynamic. The second system begins with a piano dynamic. The third system starts with a forte dynamic. The fourth system begins with a piano dynamic.

«ARŞIN MAL ALAN» MUSİQİLİ KOMEDİYASI
 GÜLÇÖHRƏNİN NALƏSİ «HİCRAN DƏRDİ»
 (Şüştər ladı: do – tonika, sol – tamamlayıcı ton)

Üzeyir Hacıbəyli

Andante

Üzeyir Hacıbəyli

Andante

p

mf

хич - ран дэр - ди,
не знать люб - ви,
фэ мне - лэк суж - де -

p

ди, но,нич - ран дэр - ди, не знать люб - ви фэ - лэк вер -
мне .. суж - де -

ди, но, бун - ча чэ - фа - ны ла - йиг кэр -
в раз - лу - ке жить мне судь - бою да -

ди, но, бун - ча чэ - фа - ны ла - йиг кэр -
в раз - лу - ке жить мне судь - бою да -

ди!
но!

GÜLÇÖHRƏNİN ARİYASI «BÜLBÜLÜ ZARƏN»
 (Şüştər ladı: do – tonika, sol – tamamlayıcı ton)

Üzeyir Hacıbəyli
 «Arşın mal alan» musiqili komedyası

The musical score consists of five staves of music for voice and piano. The vocal part is in soprano range, and the piano part provides harmonic support. The score includes dynamic markings such as *mf*, *p*, and *espressivo*. The vocal line features melodic phrases with grace notes and slurs. The piano accompaniment includes bass notes and chords. The lyrics are written in Russian below the vocal line.

Moderato

Бул — бу — лу за — рэм кү — лу рух —
 День за днём я сча — стья жду, но .

са — ри а — лин — дэн чи — да,
 сча — стья нет вду — ше мо — ей!

«O OLMASIN, BU OLSUN» MUSIQİLİ KOMEDİYASI
 MƏŞƏDİ İBADMIN MAHNISI «MƏN NƏ QƏDƏR, NƏ QƏDƏR»
 (Şüştər ladı: re – tonika, lya – tamamlayıcı ton)

Üzeyir Hacıbəyli

Moderato con moto

The musical score consists of four systems of music. The first system shows the piano accompaniment in G major, 6/8 time, with dynamic *f*. The second system begins with the vocal line in G major, 6/8 time, with dynamic *mf*, followed by piano chords. The lyrics for this section are: Mən nə qə-dər, nə qə-dər qo-ca ol-sam da də-yə-rəm min ca-va-na. The third system continues the vocal line with piano chords, and the lyrics are: Cö-rə-yi ye-mə rəm mən ya-va-na, yax-şı de-mə rəm mən ya-ma-na. The fourth system concludes the vocal line with piano chords, and the lyrics are: qur-ban e-də-rəm mən ca-na-na ma-li-mi, pu-lu-mu, ca-ni-mi mən.

**«SEVİL» OPERASI
UVERTÜRA – PROLOQ**
(Şüşter lədi: mi – tonika, si – tamamlayıcı ton)

Fikrət Əmirov

Andante maestoso ($\text{J} = 58$)

*ff Timp, Cassa
Piatti, Tam-tam*

8-----

16-----

PROLOQ. SEVİLİN LEYTMÖVZUSU
 (Şüşter ladi: mi – tonika, si – tamamlayıcı ton)

Fikrət Əməirov
 «Sevil» operası

Piu mosso

marcato sempre

Allegretto ($\text{♩} = 76$)

SEVİLİN ARİYASI
 (Şüştər ladı: do – tonika, sol – tamamlayıcı ton)

Fikrət Əmirov
 «Sevil» operası

(♩ = 56)

Ай - ры дүш - дүм Күн - дү - зүм - дән.
 -сы - нок мой, сы - нок, как я скор - блю!

V-ni V-le

Сэн_сиз аф - лар а - на, я -зыг а - на. Ай аман, Күндүз оғлум.
 Всег_да од - на, и день, и ночь, родной, слёзылью, жизнью моя чер-

FL.

Cor. ingl.

Кэл өм - рүм, кү - нүм, кэл. Ай - лар өт - дү, ил - лэр
 на и судь - ба чер - на. Я, сы - нок мой, без те -

f rit. a tempo Ob.

DO - лан - ды, сэн - сиз од - ла - ра ян - дым.
 бя жи - ву, я сов - сем, сов - сем од - на.

FL.

mf Cor. ingl.

III PƏRDƏ. BALAŞIN ARİOZOSU
 (orta bölmə)
 (Şüştər ladı: si – tonika, fa-diyez – tamamlayıcı ton)

Fikrət Əmirov
 «Sevil» operası

Piu mosso

Бу а - чан күл-лэр, ө - тэн бүл - бүл-лэр,
 А - ро - мат цве-ТОВ, пень - е со - ЛОВЬ-я,

Piu mosso
Ob. *Fl.*

rit.

ad libitum

яр ол-маз көн - лү - мэ. Бат-мы-шам мин гэ - мэ, бу а - ләм кү - лүр мэ -
 вас не - на - ви - жу я! Счастья не ви - жу я, счастье проклясть я го -

*нэ.
 тов!*

a tempo.

f *Q.*

Cor.

ÇAHARGAH

Do mayəli "Çahargah" ladının səsqatarı

0,5 - 1,5 - 0,5 formulu üzrə qurulmuş üç bərabər tetraxord «Çahargah» ladının səsqatarını əmələ gətirir; bu şərtlə ki, bunlardan alt tetraxord orta tetraxordla qovuşuq (zəncirvari) üsulda və orta tetraxord üst tetraxordla ayrı (yanaşı birləşmə) üsulda birləssin. Səsqatarının dördüncü pərdəsi birinci oktava - *do* -ladın mayəsi vəzifəsini görür.

Tam kadanslar

Yarım kadanslar

çahargah

«LEYLİ VƏ MƏCNUN» OPERASI
MƏCNUNUN ATASININ ARİYASI
(Sol çahargah)

Üzeyir Hacıbəyli

Allegro moderato

Ej
O бүл - бү - ли - бу - си - та - ним би -
чём, со - ло - вей, скор - бышь ты в са -

- дад,
- ду?
dim.
би
От
—
дад, би —
веть, род—

- дад, би —
- ной, я
дад!
жду...
a tempo
mf a tempo

«KOROĞLU» OPERASI
UVERTÜRA (işlənmə bölməsi)
(Re čahargah)

Üzeyir Hacıbəyli

KƏNDLİLƏRİN XORU «BU GÖZƏL TƏVİƏT»
 (Sol çahargah)

Üzeyir Hacıbəyli
«Koroğlu» operası

Тенорлар

Хор Даль по . лей, у . бор зе . ле ный, плеск вол . ны
 Басы Бу кэ . зэл тэ . би . эт бу шэн мэн . зэ ре
 Баслар *mf*

не струят в серд . ца ве .
 бир да . на сэ . а . дэт

сель . я, свет вес . ны, в серд . ца ве .
 вер . мэз биз . лэ . ре, сэ . а . дэт вер . мэз.

f

«ŞAH İSMAYIL» OPERASI
UVERTÜRA
(Si çahargah)

Müslüm Maqomayev

Maestoso

Andante

poco accelerando

a tempo

5

BAYATI-ŞIRAZ

Do mayəli "Bayati-Şiraz" ladının səsqatarı

1 - 1 - 0,5 formulu üzrə qurulmuş və orta yarımton vasitəsilə birləşmiş (üst tetraxordun birinci pərdəsinə nisbətən) iki bərabər tetraxord «Bayati-Şiraz» ladının səsqatarını əmələ gətirir. Bu səsqatarında alt tetraxordun axırıncı pərdəsi - *do* -ladın mayəsidir.

Tam kadanslar

Yarım kadanslar

bayati-
şiraz

«LEYLİ VƏ MƏCNUN» OPERASI
 IV ŞƏKİL. QIZLARIN PƏRDƏARXASI XORU
 «BU GƏLƏN YARA BƏNZƏR»
 (Mi bayati-şiraz)

Üzeyir Hacıbəyli

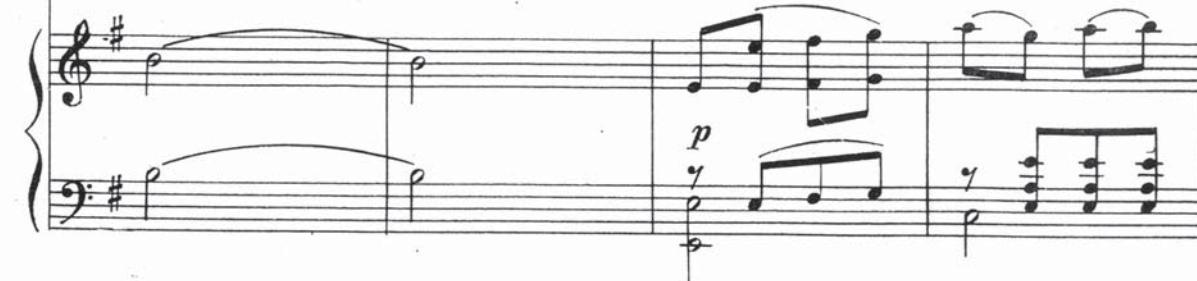
The musical score consists of three staves of music. The top staff shows vocal parts in soprano and alto keys, with lyrics in Azerbaijani. The middle staff shows the piano accompaniment. The bottom staff shows the basso continuo part. The lyrics are as follows:

Бу кэ - лэн ja - ра бэн зэр, тел - лэ
 Образ тот слю - мый схож, во - ло

рн га - ра бэн зэр, ај гыз, ај гыз,
 тот со сне гом схож, глянь же ты сю -

бир ба - ри бах, ба - ри бах, ба - ри бах!
 да. глянь сю да. глянь сю да, глянь сю да, глянь на

C.
 хал - лар - ү - зүн - дэ, сал - ла - на -
 ро - дин - ки, их ; две. Чер - ны - е

A.

C.
 сал - ла - на тел - лэ - ри вар, иш - вэ - ли,
 чел - ки влюб - лен - ным гро - зят, чер - ны - е

A.

C.
 чан а - лан кэз лэ - ри вар.
 о - чи смер - тель - но - ра - зят.

A.

«KOROĞLU» OPERASI
 UVERTÜRA (köməkçi mövzu)
 (Sol bayati-şiraz)

Üzeyir Hacıbəyli

The musical score consists of three staves of music. The top staff is in treble clef, has a key signature of one flat, and includes a dynamic marking 'mf'. The middle staff is in bass clef, has a key signature of one flat, and includes a dynamic marking 'P'. The bottom staff is in treble clef, has a key signature of one flat, and includes a dynamic marking 'P'. The music features various note heads, stems, and rests, with some notes having horizontal lines above them. There are also several slurs and grace notes.

II PƏRDƏ. NİGARIN ARİYASI
 «HANI O GÜNLƏRİM»
 (Sol bayatı-şiraz)

Üzeyir Hacıbəyli
 «Koroğlu» operası

The musical score consists of three staves of music. The top staff is for the vocal part, indicated by 'mf' (mezzo-forte). The middle staff is for the piano accompaniment. The bottom staff is also for the piano. The lyrics are written in both Russian and Azerbaijani. The first section of lyrics is:

Как лег . кий дым, как сны,
 На ны о күн . лә . рим,
 про . хо . дят дни вес.
 сә . фа . лы дәм . лә.

The second section of lyrics is:

.ны. Ры . дай, Ни.гяр, ры . дай, Ни.гяр! Как в клет . кедни те.
 .рим, ja . зыг Ни.кар, ja . зыг Ни.кар, бу . тун ба.хар а.

The third section of lyrics is:

жут тво . и, — без яс . ных зорь, без неж . ных роз люб . ви...
 .си . ри.кэн, бу ев . дә сән, нә . сев . ки вар, нә jar!

«SEVİL» OPERASI
 I PƏRDƏ: BALAŞIN MAHNISI
 «DİLΒƏR, O GÖZLƏRİN»
 (Do bayati-şiraz)

Fikrət Əmirov

Дил - бэр, о көз - лә - рин -
 Диль - бер, гла - за тво - и

хәс - тә - йә дәр - ман,
 в серд - це льют по - кой,

бә - нар әт - ри кә - лир
 хра - нят ус - та тво - и

II PƏRDƏ: BALAŞIN ARİYASI
 «GÖR NƏ GÜNLƏRƏ QALDIN»
 (Si-bemol bayati-şiraz)

Andante mosso (♩ = 60)

*Fikrət Əmirov
 «Sevil» operası*

Көр нә күнлəрə галдын... Θз чазандыр, чæk, Ба_лаш! Һа - мы -
 До че _ го ты дошёл представить нельзя, эх, Ба_лаш! Һа - те -

нын ү_зү дəн - дү, а - хыр гал - дын тæk, Ба _ лаш. Ин - ди
 бя не глядят бы - лы - е друэб - я, эх, Ба _ лаш! Ты на -

BALAŞIN ARİOZOSU
(Lya bayatı-şiraz)

Fikrət Əmirov
«Sevil» operası

Andante cantabile ($\text{♩} = 50$)

Күлүш дөг-ру де-йир:
Да, да, Гюлюш пра-ва.
Cor. ingl.

f espres. *sf* *p Cl.*

Celli

мәһв ол-дун, Ба-лаш. на-мы ат-ды сэ-ни, йы-хыл-дын, Ба-лаш.
Бо-ли нет кон-ца. Сей-час мой сын родной не приз-нал от-ца.

p

Celli

Уйдум о дил-бэ-рэ, уй-дум а- фэ-тэ, салдым өз өм- рү- мү
Не у-сто-ял тог-да я пе-ред Дильтбер— и вот на- ка- зан я

sf

Celli

бу фэ-ла - кэ- тэ.
свыше вся- ких мер.

Cor. ingl. V-le

«VAQİF» OPERASI I PƏRDƏ. XOR (Si-bemol Bayati-Şiraz)

Ramiz Mustafayev

Allegretto ($d.=104$)

1. Бу - лаг
Ти - хо ус - тэ
стру - ишься на - на - ю - ём,
на - ты, род - ник, эл - кна - вур -
ши - м

2. Оф - лан, сэ - нин
Я влюб - ле - на, как ба - шы - на
ни - ко - гда, до - ла -
толь - ко -

Allegretto (J=104)

- ма, ди - ва - на - ю - ём.
печа - лям ты при - вык.

Бу - лаг
Ви - жу а - хыр,
дже - ра - на

- на - пэр - ва - на - ю - ём.
слю - бо - вью ря - дом - бе - да.

хэр
Ми - дэ - лый, фа - при -
ля - яр,

сү - зу - лур, че - груст - ран
я во мгле, но

до - зу - лур.
ста - ло - мне.

ба - хан - да, вур - гун
жизнь ко - рот - ка, жду - я

у - зу - лур.
род - ни - ка.

mf

I PƏRDƏ. VAQİFİN ARİOZOSU
(Fa-diyez bayati-şiraz)

Ramiz Mustafayev
«Vaqif» operasi

Moderato ($\text{♩} = 92$)

Нэр күлүн рәнкинда бирчанлы сәнэт, на гадэр тәмиздир,
Целый век на луга я глядетьго гов. Сохрани я вдуше

сафдыр тәбиэт, дунянын сирини көрүрэм бурдан...
краски всех цветов. Краше нет этих мест, до-рогой земли,

Бир парча сүмүкдүр севда - сыз инсан.
каждой песне е ё сердцем ты внемли.

HÜMAYUN

Do və Lya mayəli "Hümayun" ladının səsqatarı

0,5 - 1,5 - 0,5 formulu üzrə qurulmuş və orta ton vasitəsilə birləşmiş iki bərabər tetraxord «Hümayun» ladının səsqatarını əmələ gətirir. Bu ladın səsqatarında iki mayə vardır. Onlardan birincisini - *do* - alt tetraxordun dördüncü pərdəsi, ikincisini isə - *lya* - üst tetraxordun dördüncü pərdəsi əmələ gətirir. Melodiyanın əmələ gəlməsi alt tetraxordun bir oktava yuxarıya qaldırılmasını tələb edir. Bu halda səsqatarı belə olur:

Bu səsqatarı *lyə* və *do* mayəli iki natamam «Şüştər» səsqatarından ibarətdir.

hümayun

I II III IV V VI VII VIII

«SEVİL» OPERASI
SEVİLİN ARİYASI (ORKESTR GİRİŞİ)
(Hümayın ladı: fa – tonika, lya-bemol – xarakter ton)

Fikrət Əməirov

Andante sostenuto ($\text{♩} = 50$)

Solo Cl. basso

espressivo

FL. *6*

Cl. *6*

Cor. Cl. Fl.

«İNTİZAR» OPERASI
 II PƏRDƏ. II ŞƏKİL. ANANIN LAYLASI
 (Fa-hümayun)

Firəngiz Əlizadə

(Fl.)

p

5

ad libitum

(Timp.)

mp

Qı - zıl qan çi - lən - di qar - lar

üs - tü - nə, Kamança

Xa - in - lər at - di - lar qar - lar

3

üs - tü - nə.

Kamança

3

3

3

mf

mp

Don - du ba - lam par - çä - lan - müş ü - ræk ki - mi.

mp

Gə - lin - lik

3

3

3

3

mf

xon - çä - si gə - tir - di bed ex -

MİLLİ MUSIQİ TƏHSİLİNİN İSLAHATI ÜZRƏ

Ə D Ə B İ Y Y A T

1. *Bədəlbəyli F.* Layihənin rəhbərindən // Üzeyir Hacıbəyli. Azərbaycan xalq musiqisinin əsasları / layihənin rəhbəri: Fərhad Bədəlbəyli, layihənin koordinatoru: Oqtay Abasquliyev, elmi redaktor: Tariyel Məmmədov, redaktor və metodik tövsiyələrin tərtibçisi: Cəmilə Həsənova, məsləhətçi: Ramiz Zöhrabov. – Bakı: Apostrof, 2010. – S. 5-7.
2. *Bədəlbəyli F.* Ön söz // Üzeyir Hacıbəyli adına Bakı Musiqi Akademiyasının Orta ixtisas musiqi məktəb-studiyası – 30. Tarixdən səhifələr: məqalələr toplusu / tərtibatı və ümumi redaksiya: Tərlan Seyidov, elmi redaktorlar: Rəna Səfərəlibəyova, Turan Məmmədəliyeva. – Bakı: Elm və Təhsil, 2010. – S. 5.
3. *Bədəlbəyli F.* Elmi-ifaqılıq müsabiqə və konfransları – ifaçı-musiqiçilərin yaradıcı işinin yeni növləri kimi // Qara Qarayev adına pianoçuların Birinci Beynəlxalq elmi-ifaqılıq müsabiqəsi və «Fortepiano Qara Qarayev yaradıcılığında» Birinci Beynəlxalq elmi-ifaqılıq konfransının materialları (Bakı, 6 – 10 dekabr 2010-cu il) / baş redaktor: Fərhad Bədəlbəyli, redaktor-tərtibçilər: Tərlan Seyidov, Sevda Məmmədova. – Bakı: Mütərcim, 2012. – S. 4-7.
4. *İbragimova A.* Национальная ладовая система Узеира Гаджибейли – в основе реформирования музыкального образования: мастер-класс профессора Тарлана Сеидова на семинаре преподавателей музыкальных школ // «Зеркало». – 2012. – 31 марта.
5. *Ибрагимова. А.* Система Узеира Гаджибейли в действии // «Зеркало». – 2012. – 17 апреля.
6. *Кенгерлинская Т.* Школа-студия Бакинской Музыкальной Академии: традиции и новаторство // «Təhsil, mədəniyyət, incəsənət». – 2005. – № 1 (21). – S. 68-71.
7. *Микеладзе Г. В* Баку прошёл вечер музыки Узеира Гаджибейли // «1news.az» [сайт]. – 2012. – 19 апреля.
8. *Seyidov T.* Məktəb-studiya Üzeyir Hacıbəyli adına Bakı Musiqi Akademiyasının eksperimental bazası kimi // Musiqi ifaqılığı və nəzəriyyəsi məsələləri: Məktəb-studiyanın müəllimlərinin elmi-metodoloji işlərinin toplusu / tərtibçi-redaktor: Tərlan Seyidov. – Bakı: Adiloglu, 2009. – S. 3-5.
9. *Seyidov T.* Ön söz // Üzeyir Hacıbəyli. Azərbaycan xalq musiqisinin əsasları: musiqi məktəbləri və texnikumları üçün «Azərbaycan xalq musiqisinin əsasları», «Solfecio», «Xor sinfi», «İmprovizasiya və bəstələmə», «İxtisas aləti» və «Ümumi fortepiano» fənlərində Azərbaycan lədərinin öyrənilməsinə dair adaptasiya olunmuş dərs vəsaiti / tərtibçi: Tərlan Seyidov. – Bakı: E. L., 2010. – S. 5-7.
10. *Seyidov T.* Azərbaycan xalq musiqi mədəniyyətinin ənənələrinin ən yeni qavranılma principləri (məktəb-studiyanın təcrübəsindən) // Üzeyir Hacıbəyli adına Bakı Musiqi Akademiyasının Orta ixtisas musiqi məktəb-studiyası – 30. Tarixdən səhifələr: məqalələr toplusu / tərtibatı və ümumi redaksiya: Tərlan Seyidov, elmi redaktorlar: Rəna Səfərəlibəyova, Turan Məmmədəliyeva. – Bakı: Elm və Təhsil, 2010. – S. 13-15.
11. *Сеидов Т.* О работе над адаптированным изданием научного труда Узеира Гаджибейли «Основы Азербайджанской народной музыки» для учащихся музыкальных школ // Üzeyir Hacıbəylinin 125, Bakı Musiqi Akademiyasının 90 illik yubileylərinə həsr olunmuş respublika elmi-praktik konfransının materialları (Bakı, 31 may – 2 iyun, 2011). – Bakı: Mütərcim, 2011. – S. 32-36.
12. *Сеидов Т.* 30-летний юбилей школы-студии в свете решений целевой задачи реформирования общего музыкального образования // Современные технологии и методики профессионального музыкального образования: материалы Международной дистанционной научно-практической конференции / под научной редакцией Т.В.Свитовой. – Самара: СамЛюксПринт, 2011. – С. 7-16.
13. *Сеидов Т.* Экспериментальный приём в школу-студию на основе инновационных методов выявления юных дарований // «Эхо». – 2011. – 31 марта.
14. *Сеидов Т.* Подведены итоги научно-экспериментальной деятельности школы-студии Бакинской Музыкальной Академии в области реформирования музыкального образования // «Day.Az» [сайт]. – 2011. – 5 октября.

**AZƏRBAYCAN XALQ MUSIQİSİNİN
ƏSASLARININ ÖYRƏNİLMƏSİNƏ DAİR
TÖVSIYƏ OLUNAN
Ə D Ə B İ Y Y A T**

- 1. Abdullayeva S. Azərbaycan xalq çalğı alətləri. – Bakı, 2002.
 - 2. Abdullazadə G. Qədim və orta əsrlərin musiqi mədəniyyəti: tarixi-fəlsəfi təhlil. – Bakı, 1996.
 - 3. Abəzqauz İ. Azərbaycan musiqisində Ü.Hacıbəyovun bədii kəşflərinin inkişafı // XX əsrin Azərbaycan musiqisi: məqalələr toplusu / tərtibçi və elmi redaktor – A. Tağızadə. – Bakı: 1994.
 - 4. Azərbaycan xalq musiqisi: oçerkələr / müəlliflər: Ə.İsəzadə, Ə.Eldarova, R.İsmayılov, N.Məmmədov, R.Zöhrabov, B.Hüseynli. – Bakı: Elm, 1981.
 - 5. Babayev E. Azərbaycan muğam dəstgahlarında ritm-intonasiya problemləri. – Bakı: Ergün, 1996.
 - 6. Bağırova S. Azərbaycan muğamı: məqalələr, məruzələr, tədqiqatlar. – Bakı: Elm, 2007.
 - 7. Eldarova Ə. Azərbaycan aşiq sənəti. – Bakı: 1986.
 - 8. Əliyeva F. XX əsr Azərbaycan musiqisi: tarix və zamanla üz-üzə. – Bakı: Elm, 2007.
 - 9. Əliyeva İ. Azərbaycan musiqisi əsasında lad-intonasiya eşitmə hazırlığı üzrə praktiki vəsait. – Bakı: Adiloğlu, 2010.
 - 10. Hacıbəyli Ü. Azərbaycan xalq musiqisinin əsasları. Bakı, 2010.
 - 11. Hacıbəyli Ü. Əsərləri 4 cilddə. Bakı, 1965.
 - 12. Hacıbəyli Ü. Azərbaycan türklərinin musiqisi haqqında / təqdim edəni, ön söz və lügətin müəllifi – F.Əliyeva. – Bakı: Adiloğlu, 2005.
 - 13. Həsənova C. Azərbaycan bəstəkarlarının əsərlərində milli ladların təzahürü. – Bakı: Mars-Print, 2004.
 - 14. Həsənova C. Azərbaycan musiqisinin məqamları. Bakı, Elm və Təhsil, 2012.
 - 15. İsmayılov M. Azərbaycan xalq musiqisinin janrları. – Bakı: Az.SSR Elmlər Akademiyası, 1960.
 - 16. İsmayılov M. Azərbaycan xalq musiqisinin məqam və muğam nəzəriyyəsinə dair elmi-metodik oçerkələr. – Bakı: Elm, 1991.
 - 17. Məmmədov T. Azərbaycan klassik aşiq havaları. – Bakı: 2009.
 - 18. Məmmədov T. Azərbaycan aşiq yaradıcılığı. – Bakı: 2011.
 - 19. Məmmədova R. Azərbaycan muğamı. – Bakı: Elm, 2002.
 - 20. Seyidova S. Azərbaycan xalq professional musiqisi. – Bakı: Şirvannəşr, 1998.
 - 21. Səfərova Z. Üzeyir Hacıbəyov yaradıcılığında nəzəri və estetik problemlər. – Bakı: Elm, 1985.
 - 22. Üzeyir Hacıbəyov ensiklopediyası. – Bakı: Azərbaycan, 1996.
 - 23. Yusifova A. Azərbaycan bəstəkarlarının işləmələri. – Bakı: Adiloğlu, 2009.
 - 24. Zöhrabov R. Muğam. – Bakı, 1996.
 - 25. Zöhrabov R. Zərbi muğamlar. – Bakı: Marsprint, 2004.
- R u s d i l i n d ə**
- 26. Абасова Э. Узеир Гаджибеков. – Баку: Азернешр, 1975.
 - 27. Гаджисабеков У. О музыкальном искусстве Азербайджана. – Баку: Азернешр, 1966.
 - 28. Зохрабов Р. Азербайджанские техники. – Москва: Советский композитор, 1983.
 - 29. Исмайлов М. Структурные особенности ладов азербайджанской народной музыки: методическая разработка. – Баку: 1972.
 - 30. Кафарова З. «Кероглу» Узеира Гаджибекова. – Баку: Язычы, 1981.
 - 31. Махмудова Г. Генезис и эволюция остинатности в азербайджанской музыке. – Баку: Нурлан, 2006.
- N O T O Q R A F I Y A**
- 1. Hacıbəyli Ü. “Leyli və Məcnun”. 5 pərdəli, 6 şəkilli opera. Füzulinin eyniadlı poeması əsasında, libretto Ü.Hacıbəylinindir. Klavir. Heydər Əliyev Fondu. Bakı, Şərq-Qərb, 2008.
 - 2. Hacıbəyli Ü. “Koroğlu”. 5 pərdəli opera. Xalq dastanı əsasında. Libretto M.Ordubadi və H.İsmayılovundur. Klavir. Heydər Əliyev Fondu. Bakı, Şərq-Qərb, 2008.
 - 3. Hacıbəyli Ü. “Arşın mal alan”. 4 pərdəli musiqili komediya. Libretto Ü.Hacıbəylinindir. Heydər Əliyev Fondu. Bakı, Şərq-Qərb, 2008.
 - 4. Hacıbəyli Ü. “O olmasın, bu olsun”. 4 pərdəli musiqili komediya. Libretto Ü.Hacıbəylinindir. Heydər Əliyev Fondu. Bakı, Şərq-Qərb, 2008.
 - 5. Əmirov F. “Sevil”. Proloqla, 3 pərdə, 4 şəkilli opera. C.Cabbarlinin eyniadlı dramı əsasında, libretto T.Əyyubovundur. Bakı, Azərnəşr, 1967.

6. Əlizadə F. "İntizar". 2 pərdə, 3 şəkilli opera. Libretto N.Paşayevanındır. Klavir. Müəllif nüsxəsi. Bakı, 2014.
7. Maqomayev M. "Şah İsmayıł". 5 pərdəli opera. Xalq dastanı əsasında, libretto M.Q.İsmayıldənindir. Klavir. Əlyazma. Bakı Musiqi Akademiyasının kitabxanası.
8. Mustafayev R. "Vaqif". 4 pərdə, 6 şəkilli opera. Səməd Vurğunun eyniadlı dramı üzrə, libretto F.Mehdiyevindir. Klavir. Bakı, Azərnəşr, 1970.

S A Y T O Q R A F I Y A

1. Üzeyir Hacıbəyli. «Azərbaycan xalq musiqisinin əsasları» / layihənin rəhbəri – *Fərhad Bədəlbəyli*, elmi redaktor – *Tariyel Məmmədov*: <http://mus-book.musigi-dunya.az>
2. Üzeyir Hacıbəyli. «Azərbaycan xalq musiqisinin əsasları»: Musiqi məktəbləri və texnikumları üçün Azərbaycan ladlarının öyrənilməsinə dair adaptasiya olunmuş dərs vəsaiti / tərtibçi – *Tərlan Seyidov*: www.baku-art.az
3. Azərbaycan diskografiyası. 1900-1940-cı illər kataloqu: <http://diskografiya.musigi-dunya.az>
4. Azərbaycanın ənənəvi musiqisi atlasi: <http://atlas.musigi-dunya.az>
5. Üzeyir Hacıbəyli adına Bakı Musiqi Akademiyası: <http://diskografiya.musigi-dunya.az>
6. Üzeyir Hacıbəyli internet portalı: <http://uzeyir.musigi-dunya.az>
7. Üzeyir Hacıbəyli elektron ensiklopediyası: <http://uzeyirbook-dunya.az>
8. Üzeyir Hacıbəylinin «Leyli və Məcnun» virtual muzeyi: <http://leyli-mejnun.musigi-dunya.az>
9. Üzeyir Hacıbəylinin «Arşın mal alan» virtual muzeyi: <http://arshin.musigi-dunya.az>
10. Üzeyir Hacıbəylinin «O olmasın, bu olsun» virtual muzeyi: <http://meshadi.musigi-dunya.az>
11. Üzeyir Hacıbəyli. Dərs vəsaiti: <http://ders.musigi-dunya.az>
12. Əfrasiyab Bədəlbəylinin «Musiqi lüğəti»: <http://lugat.musigi-dunya.az>
13. Muğam ensiklopediyası: <http://mugam.musigi-dunya.az>
14. Musiqiçinin elektron kitabxanası: <http://e-library.musigi-dunya.az>

M Ü N D Ə R İ C A T

Azərbaycan bəstəkarlarının yaradıcılığında milli ladların tətbiqi.....3

R A S T

Rast ladının səsqatarı, tam və yarım kadansları.....	5
Üzeyir Hacıbəyli. «Leyli və Məcnun» operası. Müqəddimə	6
«Şəbi-hicran» xoru.....	7
I şəkil. Orkestr girişi	8
III şəkil. Orkestr girişi	9
III şəkil. Qonaqların xoru.....	10
III şəkil. Rəqs	12
IV şəkil. Ərəblərin xoru «Söylə bir görək».....	14
Nofəlin xor ilə səhnəsi («Heyratı» zərbi müğamı əsasında)	16
«Koroğlu» operası. Uvertüra (repriza və koda)	18
I pərdə. Rövşənin ariozosu «Təngə gəldik yox tavan»	20
I pərdə. Xalqın xoru «Hər bir yerdən, dağdan, daşdan»	21
III pərdə. Rəqs.....	22
V pərdə. Xalqın xoru.....	23
«Arşın mal alan» musiqili komediyası. Əsgərin mahnısı «Arşın mal alan».....	24
Qızların xoru	26
Cahan xalanın mahnısı «Çadramı sallam başıma»	27
«O olmasın, bu olsun» musiqili komediyası. Rüstəm bəylə Məşədi İbadın dueti	28

S U R

Şur ladının səsqatarı, tam və yarım kadansları	29
Üzeyir Hacıbəyli. «Leyli və Məcnun» operası. II şəkil. Ərəblərin xoru «Vermə, vermə»	30
V şəkil. Leyli və İbn Səlamin dueti.....	31
«Koroğlu» operası. Uvertüra (giriş mövzu).....	32
III pərdə. Antrakt.....	33
III pərdə. «Çənlibel» xoru.....	36
III pərdə. Əhdnamə-himn.....	38
«Arşın mal alan» musiqili komediyası. Müqəddimə	41
Gülçöhrənin ariyası «Aşıq oldum»	42
Fikrət Əmirov. «Sevil» operası. Proloq. Xalqın mövzusu	43
Sevilin ariozosu.....	44
Sevilin layası.....	45
Ramiz Mustafayev. «Vaqif» operası. Vaqifin ariozosu	47
Vaqifin ariyası	48

Xuramanın ariyası	50
IV pərdə. Sonuncu səhnə	51
Firəngiz Əlizadə. «İntizar» operası. IV şəkil. Gəlinlərin dueti	52

S E G A H

Segah ladının səsqatarı, tam və yarım kadansları	54
Üzeyir Hacıbəyli. «Leyli və Məcnun» operası. I şəkil. Xor	55
Leyli və Məcnunun dueti	56
V şəkil. Məcnunun şikayəti.....	57
«Koroğlu» operası. Uvertüra (əsas mövzu)	58
I pərdə. Nigarın ariyası «Rövşəndir məni yaşıdan»	59
III pərdə. Koroğlunun ariyası.....	61
II pərdə. Təlxeyin mahnısı	63
«Arşın mal alan» musiqili komediyası. Əsgərin ariyası «Nalədəndir ney kimi»	64
Gülçöhrənin ariyası «Pərişan zülfü».....	66
Gülçöhrənin etirafı «Məni saldı yaman dərdə»	68
Asyanın mahnısı «Gözəlim, yar gözəlim».....	70
Asyanın rəqsi	71
Süleymanın mahnısı «Nədir sənin dərdin»	72
Tellinin mahnısı «Sən o yanda, yar bu yanda»	73
Soltan bəyin kupletləri «Sən dul, mən dul»	75
Fikrət Əmirov. «Sevil» operası. Atakişinin kupletləri	76
Ramiz Mustafayev. «Vaqif» operası. I pərdə. «Qarabağ şikəstəsi»	78
I pərdə. Səhnə.....	79
IV pərdə. Səhnə.....	80
Firəngiz Əlizadə. «İntizar» operası. I pərdə. I şəkil.....	81

Ş Ü Ş T Ə R

Şüstər ladının səsqatarı, tam və yarım kadansları	83
Üzeyir Hacıbəyli. «Leyli və Məcnun» operası. III şəkil. Xor «Məcnun, Məcnun»	84
III şəkil. Leyli və İbn Səlamin dueti	85
VI şəkil. Orkestr girişi.....	86
«Arşın mal alan» musiqili komediyası. Gülçöhrənin naləsi «Hicran dərdi»	87
Gülçöhrənin ariyası «Bülbülü zarən»	89
«O olmasın, bu olsun» musiqili komediyası. Məşədi İbadın mahnısı «Mən nə qədər, nə qədər»	90
Fikrət Əmirov. «Sevil» operası. Uvertüra – Proloq	91
Sevilin leytmövzusu.....	92

Sevilin ariyası.....	93
III pərdə. Balaşın ariozosu	94

Ç A H A R G A H

Çahargahladının səsqatarı, tam və yarım kadansları.....	95
Üzeyir Hacıbəyli. «Leyli və Məcnun» operası. Məcnunun atasının ariyası	96
«Koroğlu» operası. Uvertüra (işlənmə bölməsi).....	97
«Koroğlu» operası. Kəndlilərin xoru «Bu gözəl təbiət»	98
Müslüm Maqomayev. «Şah İsmayıł» operası. Uvertüra.....	99

B A Y A T I - Ş İ R A Z

Bayatı-Şirazladının səsqatarı, tam və yarım kadansları.....	100
Üzeyir Hacıbəyli. «Leyli və Məcnun» operası. IV səkil. Qızların pərdəarxası xoru «Bu gələn yara bənzər».....	101
«Koroğlu» operası. Uvertüra (köməkçi mövzu)	103
«Koroğlu» operası. II pərdə. Nigarın ariyası «Hanı o günlərim»	104
Fikrət Əmirov. «Sevil» operası. I pərdə. Balaşın mahnısı «Dilbər, o gözlərin»	105
II pərdə. Balaşın ariyası «Gör nə günlərə qaldın»	106
III pərdə. Balaşın ariozosu	107
Ramiz Mustafayev. «Vaqif» operası. I pərdə. Xor	108
I pərdə. Vaqifin ariozosu	109

H Ü M A Y U N

Hümayunladının səsqatarı, tam və yarım kadansları	110
Fikrət Əmirov. «Sevil» operası. Sevilin ariyası (orquestr giriş)	111
Firəngiz Əlizadə. «İntizar» operası. II pərdə. II şəkil. Ananın laylası	112
Milli musiqi təhsilinin islahatı üzrə ədəbiyyat.....	114
Azərbaycan xalq musiqisinin əsaslarının öyrənilməsinə dair tövsiyə olunan ədəbiyyat.....	115
Notoqrafiya	115
Saytoqrafiya	116

Bədii və texniki redaktoru *Abdulla Ələkbərov*
Kompüter tərtibatçıları *Mələk Şimşek, Təhmasib Mehdiyev*
Korrektoru: *Ülkər Rəhimova*

Çapa imzalanmışdır 28.11.2014. Kağız formatı 60x90^{1/8}.
Ofset çapı. Fiziki çap vərəqi 15,0. Sifariş 138. Tiraj 500.

«Təhsil Nəşriyyat-Poliqrafiya» müəssisəsinin
mətbəəsində çap olunmuşdur.

Bakı, AZ 1052, Fətəli xan Xoyski küç., 121^A
Tel.: (+994 12) 567-81-28/29; Faks: (+994 12) 567-82-68
E-mail: tahsil_az@yahoo.com
www.tahsil.az